

Dr. Szecskó Károly: Szőkefalvi-Nagy Zoltán Tudós tanárok – Tanár tudósok

Tudós tekintet néz rám a címloldalon. Volt kedves kollégám: dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltán. Őrzöm a képet, ahol együtt vagyunk főiskolai rendezvényen.

A Lyceum Kiadó gondozásában „Tudós Tanárok–Tanár Tudósok” sorozat indult e kötettel 2010-ben az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, illetve Jáki László koncepciója alapján megvalósult neveléstörténeti szériához kapcsolódóan.

Eszembe jut a hasonló, a budapesti Urbis Kiadó sikeres sorozata, a „Mesterek mesterei”, ahol a Médiaandragógia című kötetem jelent meg 2005-ben.

A sorozatcím meghatározó. A múlt egyik sajátossága volt a „tudós tanár” értékének sajnálatos csökkenése. Igazolhatják e megállapítást például a középiskolások tablói is. Alig van ott, azokon a tablókon doktori címmel rendelkező tanár. A doktori cím ugyan nem minden, mégis jelentéstartalma van!

Dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltán – 1952. október 1-től 1960. október 15-ig lehetett tanszékvezető az egri főiskola kémia tanszékén „polgári kötődése” miatt – vált ismertté e kötetből.

Tudós tanár, tanár tudós volt dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltán. Így ismertem, tiszteltem 20 éven át, amikor kollégája lehettem, és tiszteltem mindmáig az emlékét is.

Dr. Szecskó Károly történész rendkívül alapos, gondos munkájának köszönhetően elevenednek újra az emlékek. A küllemében is kellemes kötet bevezetője egy idézetet tartalmaz a Technikatörténeti Szemléből, ami tömören minősíti Szőkefalvi-Nagy Zoltánt. E szöveg akkor jelent meg, amikor a hazai kémia történeti kutatások egyik megalapozója búcsúzott a főiskolától. Hogy miért??? Megtudhatjuk az összegző-értékelő tanulmányból – ahogyan azt Nádasi András nevezi.

E kötet a kiváló helytörténész, dr. Szecskó Károly munkája. Neki köszönhető, hogy olyan ismeretekkel lesz gazdagabb az olvasó, amelyeket közvetlen kollégái – mint e sorok írója is – se tudtak. Mit élt meg, mit élt át, mennyi kudarcélményt kellett feldolgoznia! Hogyan lett tanszékvezető, majd hogyan vált beosztottá, hogyan nem kapott kitüntetéseket... Hogyan minősítették, értékelték az „Erdélybe hazamenőt”. Hogyan lett a „korára tekintettel” az Oktatásügy Kiváló Dolgozója a halála előtt a polgári erőnyeket élő tudóstanárr.

Ma már mindez történelem, a történész feltáró munkájának eredménye. Így élt, így ment el, így éljen az emléke dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltánnak. Az Eszterházy Károly Főiskola vezetése e sorozatot indító kötetel mintegy rehabilitálja őt.

A kötetben a hányatott sorsú, kevesek által ismert életút bemutatása után megjelenik a tudós tanár dr. Szőkefalvi-Nagy Zoltán, aki „jelentős életművet hagyott hátra”, aki megteremtette a hazai kémia történet tudományát, akinek „ott a helye a magyar tudománytörténet panteonjában”.

A kötet harmadik fejezete szemelvényeket tartalmaz, majd következnek a nekrológok, amelyek méltóan minősítik – nem úgy, mint életében számosan – a tudós tanárt. Milyen kár,

hogy a csodálatos elismerő mondatokat nem olvashatta ő, aki „haláláig hű maradt önmagához, írástudói felelősségéhez”.

A befejezésekben a gazdag bibliográfia az életutat is érzékelteti, és egyáltalán nem mutat arra a sok-sok problémára, amit a szerző átélt, mint ahogy mi, kollégái se tapasztalhatuk gondjait. Nekünk Ő volt a Zoli bácsi, a kedves bátyánk, a kandidátus kolléga, a kémia megszállottja.

Őszinte elismerés az ötletért, a megvalósításért mindazoknak, akiket illet. Sok sikert a Lyceum Kiadónak sorozata folytatásához is.

DR. DOMONKOS JÁNOS
ny. igazgató
Budapest

Hornyák Mária (szerk.): A Brunszvik család martonvásári könyv- és kottatára

A Brunszvik család és Beethoven

*Ó ti Martonvásár gyönyörű parkjának... egykor
zöldelő hársfalombjai... Beethoven felé bókoló virágai;
s ti mind kik akkor éltetek: grófnők, pórok, pásztorok,
... az egész tájék, álmok, ábrándok, szerelmek... ti mind
ma is ott vagytok... valamelyik ötvonal kótafejében,
miket Beethoven rátok gondolva vetett papírra.
(Sztanzó Béla: Beethoven emlékezete, 1927.)*

A Brunszvik család hajdani könyvtára maradékát – 164 kötet könyvet – a martonvásári Beethoven Emlékmúzeum őrzi. A család kottatárának több száz kötetét pedig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola könyvtára. Ennyi maradt reánk a gazdag, híres főúri család kimagasló igényét megmutató, a saját korában nagy jelentőségű gyűjteményéből.

Hornyák Mária szerkesztette A Brunszvik család martonvásári könyv- és kottatára c. kötet adatokkal, történettel szól a Brunszvik családról, az egykor barokk ízléssel berendezett martonvásári kastélyról, a tulajdonosok könyv- és kottagyűjtő tevékenységéről és arról, hogy az összegyűjtött értékek az utolsó tulajdonossal hagyták el Magyarországot. Az itthon maradt könyvek és kották történetét, könyvészetileg hű leírását nyújtja – magyar és német nyelvű művelődéstörténeti esszék kíséretében – az igényes kiállítású könyv. Közben kirajzolódik a reformkori hazai zenei élet egy fejezete, Beethoven magyarországi tartózkodásai, kapcsolatai, az itt szövődött barátságai.

Az épületet, amelyben a magas színvonalú emlékmúzeum található ma: ifjú Brunszvik Antal építette 1783–85 között, barokk stílusban Tallherr József tervei szerint. A kastélyban járt többek között Ludwig van Beethoven, Liszt Ferenc, Teleki Blanka, Batthyány Lajos, Auguste de Gerando.